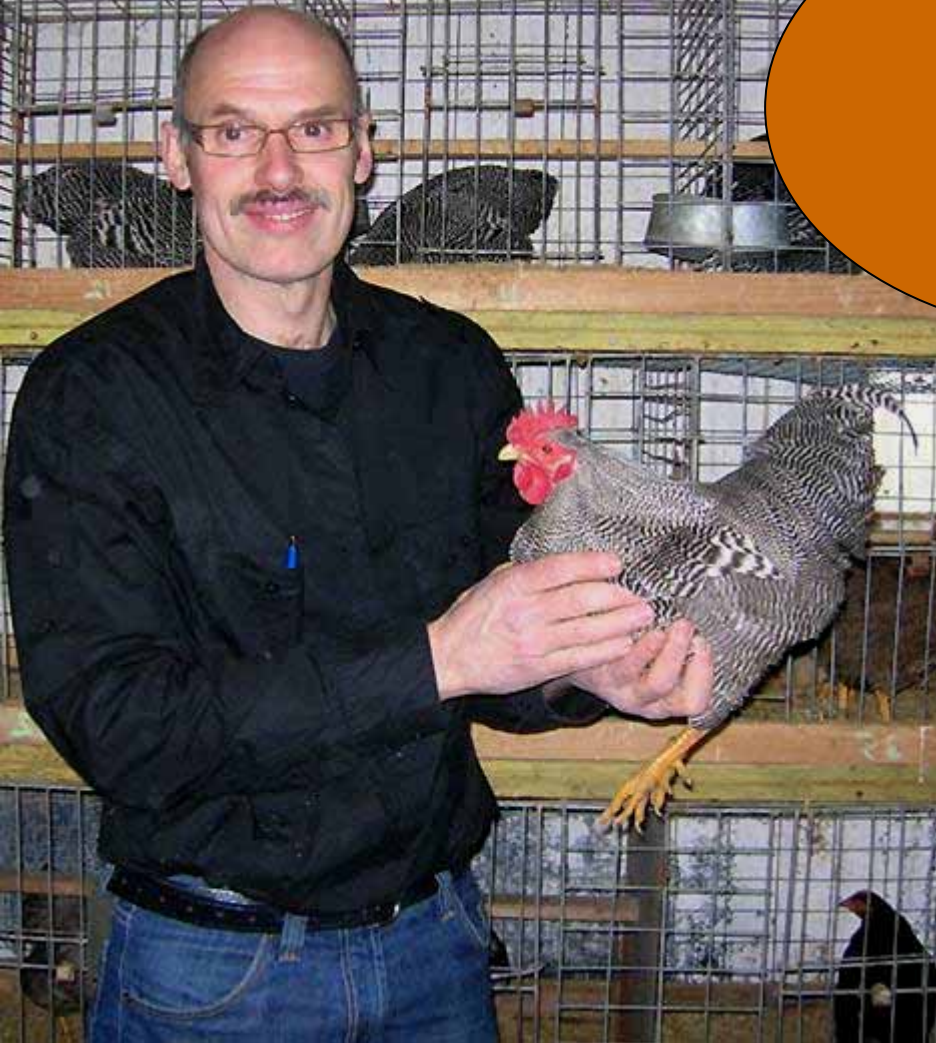


KIPPENREN

**PLYMOUTH ROCK
KRIELEN**
bij
PIET v.d. MEL



Tekst: Elly Vogelaar
Foto's: Aviculture Europe

Toen we contact opnamen met Piet v.d. Mel in Kamerik, om te vragen of hij de hoofdrol wilde spelen in ons volgende interview met een fokker, waren we in de veronderstelling dat hij Wyandottekrielen fokte. Piet reageerde verbaasd, want nee... hij fokte geen Wyandottes maar Plymouth Rockkrielen, maar we waren welkom om te komen kijken.

Piet van der Mel

Toch hadden we in de catalogus van de laatste Prov. Show in Boskoop, zijn naam gezien bij de zwarte Wyandottekrielen, waar hij een 1^e F haalde met een hen? Piet hielp ons snel uit de droom: Hij heeft Plymouth Rockkrielen in de meeste van de voorkomende kleurslagen, maar er zijn er nog meer erkend, die zijn er waarschijnlijk niet meer. Om deze kleuren opnieuw te 'maken' of om zijn lijn te verbeteren, kruist hij wel eens met Wyandottekrielen. Zo had hij een paar jaar terug zijn zwarte Rockkrielen gekruist met zwarte Wyandottekrielen. Sommigen van de F2 generatie hadden nog zoveel van de Wyandotjes dat hij er een paar instuurde als Wyandottekrielen, en de keurmeester was vooral onder de indruk van de fraaie staartpartij, die bij een Wyandottekrielen nogal eens te zacht en te bol is – naar Nederlandse maatstaven, terwijl zijn 'creatie' de stevige staart van de Rockkrielen had geërfd.

Rechts: het zwarte hennetje wat hoog scoorde als Wyandottekrielen, met mooie ronde vormen en een perfecte staart.



Piet is eigenlijk een konijnenfokker; al sinds 1982 fokt hij Rode Nieuw Zeelanders. Zijn zoon had daar ook een tijd lang interesse in, maar zijn dochters wilden graag kippen. De keuze viel op de Plymouth Rock krielen, vooral omdat het zulke rustige kippen zijn, maar ook omdat iemand in het dorp – Bertus den Blanken - ze had zitten. Ze gingen vragen om wat broedeieren, maar Bertus vond het een beter plan om te beginnen met wat gestreepte kuikens. Het was een goed stammetje, en de meisjes hadden veel plezier met hun nieuwe hobby. In 1998 werd Petra jeugdlid van de NHDB en kreeg een fokkerskaart, een jaar later volgde Paula en werden er ook buff Rockkrielen aangeschaft. In 2000 werd de hoogste eer al bereikt toen een van de buff hennen een U predicaat behaalde. De zusjes zijn nog een aantal jaren actief geweest als 'combinatie' maar op een gegeven moment zakte de belangstelling voor het 'echte' fokken toch weg en nu zijn ze er mee gestopt. Vader Piet was inmiddels zelf al behoorlijk enthousiast en nam de krielenfokkerij met plezier over. De meiden vinden de kippen nog wel leuk en komen nog altijd graag even kijken op de plaatselijke show.

Rechts boven:
Foktoom gestreepte Plymouth Rockkrielen, daaronder een foktoom meerzomig patrijs krielen.
Links onder: Nog een foktoom van de gestreepten.
Foto's: Piet v.d. Mel.



Plymouth Rock krielen

De grote Plymouth Rock was een heel populaire kip en het is dan ook geen wonder dat fokkers in diverse landen er een miniatuurversie van creëerden. De krielen ontstonden vrijwel gelijktijdig in Engeland en Duitsland. Gestreept was de eerste kleurslag, ontstaan uit kruisingen van gestreepte grote Plymouth Rocks met o.a. Schotse krielen (koekoek-kleurig) en ze werden in het



begin van de 20^e eeuw al geshowd. Kort daarna, rond 1920, kwamen ze al naar Nederland. In de Verenigde Staten waren ze ook aanwezig, maar daar zijn ze pas rond 1940 in de standaard opgenomen. De andere kleurslagen zijn van latere datum en meestal gemaakt met behulp van de Wyandottekrielen. Het is dus niet zo vreemd dat Piet ook nu weer bij het maken van 'verdwenen' kleurslagen, teruggrijpt op kruisingen met de Wyandottekriel - hoewel we in het 'Handbuch der Zwerghuhn-rassen' van Wandelt en Wolters kunnen lezen dat de zwarte kleurslag destijds gemaakt is met Wyandotte-, Cochin- en Barnevelderkrielen; misschien een tip?



Links: Foktomen buff, wit en meerzomig patrijs.
Foto's: Piet v.d. Mel.



De Wyandotte- en Plymouth Rockkrielen liggen op het eerste gezicht in type vrij dicht bij elkaar, maar er zijn beslist kenmerken op te noemen waaraan men de rassen kan onderscheiden. Het meest opvallende kenmerk is de kam; een rozekam bij de Wyandottekriel en een enkele kam bij de Plymouth Rockkriel. De rest vraagt een meer geoefend oog: vergeleken met de Wyandottekriel heeft de Plymouth Rockkriel een iets langere hals, is wat langer en meer gestrekt van bouw en staat iets hoger op de poten. De ruglijn is langer, maar ook de onderlijn is zichtbaar langer en flink uitgestrekt voor en achter de benen, terwijl de Wyandottekriel daar in een denkbeeldige cirkel zou kunnen passen. Bovendien draagt de Plymouth Rockkriel zijn staart maar iets hoger dan de rug, terwijl bij de Wyandottekriel de staartruglijn meer oploopt.

Plymoth Rock krielhennen mogen geen zadelkussen hebben, en ook geen dijkussens, dus niet los zijn in de bevedering. De staart is vrij kort, met stevige stuurveren, die bij de hanen geheel afgedekt zijn door de sikkels. Verder hebben ze roodbruine ogen, rode oorlellen, een gele snavel en gele poten.

Het gewicht van de haan is 1100 tot 1200 gram en van de hen 900 tot 1000 gram. Ringmaat haan 15 mm en hen 13 mm. In Nederland zijn ze erkend in de volgende kleurslagen: gestreept, buff, zwart, wit, blauw, meerzomig patrijs, meerzomig zilverpatrijs, wit zwartcolumbia, buff zwartcolumbia en roodporselein.

Piet over zijn kippen

“De Plymouth Rock krielen zijn heel rustige en makke dieren, al is er wel iets verschil per kleurslag. De gestreepten en de buffs zijn het makste, de meerzomig patrijs wat schuwer, maar toch wel een rustige kip in de hokken. De hanen worden 's winters in groepjes van 10 bij elkaar in een hok gehouden en dat gaat heel goed, zelfs als er een tijdelijk uit de groep gehaald is voor een tentoonstelling. Het zijn sterke krielen die een behoorlijk aantal crèmekleurige eieren leggen. Bij mij worden de gestreepten nooit broeds, maar de andere kleurslagen wel, en af en toe mag er wel eens een broeden.



Boven: Met zo'n zelf-gemaakte 'voergieter' gaat het voeren snel.

Rechts: Gemerkte broed-eieren.

Onder: Een van de hokken bij de boerderij.



Elke namiddag ga ik naar mijn kippen, die heb ik op een stuk land bij een boerderij, op 5 minuten autorijden van huis. Ze worden dan gevoerd met foktoomkorrels en wat gemengd graan, kort gemaaid gras en in de herfst met - onbespoten, eigen kweek - winterpeen; die geef ik heel, met het groen er nog aan, dan hebben ze wat te doen. En ze krijgen schoon water. Deze winter heb ik het druk gehad met water geven; het heeft veel dagen gevoren, en dan bevriest het water in de kippenhokken ook. Gelukkig wil mijn vader dan 's morgens die extra taak wel van mij overnemen.



Links: Twee zilverpatrijs hanen; de rechtse, met de overdadige witte tekening in de borst, is een 'hennenfokhaan'.

Onder: Fokhanen te kust en te keur.



Zomers zijn er weer andere werkzaamheden; dan doe ik af en toe de kippen in een emmer warm water, met een heel klein beetje shampoo, zodat de veren echt goed nat worden. Ik zorg eerst dat er schoon zand in de uitloop ligt. Ik doe dat 's morgens, en ze gaan kletsnat naar buiten en hebben



de hele dag om op te drogen. Het is echt heel goed voor de veerstructuur en de veren liggen dan ook mooi glad aan. Ik houd daarvoor bewust het weer in de gaten, want het moet wel gebeuren op een dag met mooi weer".

Voor Piet is het niet moeilijk om het weer in de gaten te houden, want 'het weer' is een andere hobby van hem.

Hij heeft een weerstation, waarvan de weergegevens worden gepubliceerd op www.hetweeractueel.nl Zo ziet hij direct of het zo hard



gevroren heeft dat het drinkwater van de kippen bevroren zal zijn, maar dus ook wanneer het een stabiele warme dag gaat worden, geschikt om de kippen te badderen.

Het actuele weer op de genoemde website komt van meer dan 200 aangesloten weeramateurs, die ieder zeer geavanceerde apparatuur hebben waarmee meer-



dere malen per uur het actuele weer wordt geregistreerd. Met behulp van grafieken en tabellen worden data als temperatuur, dauwpunt, luchtdruk, windsnelheid, windstoten en zicht overzichtelijk gepresenteerd op de genoemde website. Het 'weer van Piet' is daar te vinden bij Utrecht-Kamerik.

Links: Polderlandschap bij Kamerik.

Piet vertelde nog dat bij het goed natmaken van de veren ook eventuele luizen er uit gespoeld worden. Mocht hij zien dat ze last hebben van luizen, dan worden ze na de wasbeurt meteen behandeld met 'Veerust' (van Denka). Op deze manier blijft alles onder controle.



Fokkerij

In de tuin achter het woonhuis staat een kippenhok, wat nu nog leeg is. Daar komen straks de kuikens in; zo kunnen de kuikens gedurende de eerste weken van hun leven gemakkelijker verzorgd worden.

Links: Piet bij het nu nog lege hok.

Bij de boerderij, op een 5 minuten autorijden van huis, heeft hij een aantal kippenhokken en een grote schuur van 5 x 8 meter, met aangebouwde rennen. Alle rennen zijn overdekt, deels met platen en deels met gaas, want dat is hier wel nodig vanwege de roofvogels. De gestreepte krielen zijn het meest in trek, weet Piet helaas uit ervaring.

Bij Piet begint het broedseizoen direct na de KeindierenExpo, eind januari. Dan begint hij met bijlichten, zodat er snel bevruchte eieren geraapt kunnen worden. De fokdieren worden uitgezocht en de hennen gaan in aparte kooien in de grote schuur, waar hij de haantjes elke dag laat rouleren. Het ringnummer en de kleurslag schrijft hij op het ei. Op deze manier kan hij heel nauwkeurig registreren wie de ouders van de nieuwe kuikens zijn. De fokadministratie houdt hij bij m.b.v. het programma van ZooEasy. Deze manier van fokken is ook handig bij de kleurslagen waarvoor er een aparte hanen- en hennenfoklijn nodig is om goedgetekende nakomelingen te krijgen. De haantjes zijn nog steeds in groepsverband gehuisvest, en haantjes uit de groep halen en weer terugzetten gaat nog steeds zonder problemen.

Inmiddels (half februari) staat de broedmachine al aan - "Wie hanen wil showen moet 7 maanden vooruitdenken", zegt Piet. Maar van de eerste ronde is het bevruchtingspercentage meestal nog niet zo hoog. Uiteindelijk zullen er zo'n 200 kuikens geboren worden. Overtollige dieren gaan naar een opkoper en hebben gretig aftrek.

De kleurslagen



Gestreepte haan (boven) en hen (rechts).
Onder: Een buff hennetje.

Gestreept

Dit is de oudste variëteit in de geschiedenis van de krielen, en ook in de hokken van Piet. Alle veren van zowel de hanen als de hennen zijn helder en regelmatig gestreept, waarbij de streping op de hals- en zadelveren wat smaller zal zijn en op de slagpennen en staartstuurveren wat breder. De onderkleur is ook gestreept. Geheel zwarte slagpennen of staartveren wordt gezien als een ernstige fout. Om perfect gestreepte dieren te fokken wordt vaak aangeraden om met een aparte foktoom voor hanen- en hennenfok te werken. Maar uit een foktoom van standaardmatige getekende dieren zult u altijd wel een aantal goed getekende dieren fokken.



Buff

Haan en hen hebben een gelijkmatige, warm goudgele kleur, zonder wit of zwart, en zonder meelkleurige aanslag of pepering. Bij de haan hebben de veren van hals- en zadelbehang, rug en schouders een diepere, goudgele glans. De donskleur is harmonieus passend bij de dekveren en ook de veerschachten hebben dezelfde kleur als de veer. Om



een mooie egale kleur te fokken, kan men het beste dieren aan elkaar paren die dezelfde tint buff hebben.



Wit

Alle veren van zowel de haan als de hen zijn zuiver wit, ook de veerschachten en het dons. Volgens Piet is de witte kleur van de Plymouth Rock anders dan van de Wyandotte: minder 'zilver'wit. Misschien is dat omdat de veren van de Wyandottekrielen vaak erg dun en zacht zijn, en bij de Rockkrielen iets steviger van veerstructuur.



Zwart

Piet begon in 2001 met zwarte krielen, maar ze waren niet helemaal naar zijn tevredenheid; iets aan de kleine kant en wat laag op de pootjes. Een paar jaar geleden kon hij bij Jannes Bronkhorst een paar zwarte Wyandotte krielen kopen, die te lang van rug waren en wat grof van bouw. Hij kruiste die met zijn zwarte Rockkrielen, en al in de F1 had hij een paar dieren met het Plymouth Rock type, maar natuurlijk wel allemaal met rozekam. Op dit moment heeft hij enkele F2 zwarten die zeer goed van type zijn, maar ook een aantal die weer helemaal het type van de Wyandottekriel hebben, dan wel met een prachtige staart – een van deze hennen was met F-96 mooiste zwarte Wyandottekriel op de show in Boskoop.

Het gevederte van zowel de hanen als de hennen is groenglanzend zwart, ook de donskleur is zwart. Het is in de praktijk vaak moeilijk om zwarte kippen te fokken met een gele snavel en gele poten. Het kan helpen om bij de fok een haan te gebruiken die wat wit laat zien in het dons (vooral bij de staartaanzet). Op de Shows in Nederland wordt enig wit dons bij de hanen oogluikend toegestaan, zolang het niet aan de buitenkant te zien is.

Natuurlijk moet u niet vergeten dat bij hennen die goed aan de leg zijn, de gele kleurstof uit hun poten (en vel) steeds meer zal verdwijnen.

Rechts: Deze zwarte Plymouth Rock krielhaan draagt de vleugels wat laag, maar is zeer goed van type.





Blauw

Vorig jaar kocht Piet een paar blauwe Wyandottekrielen, waarmee hij door kruising met zijn zwarte krielen, blauwe Rockkrielen wil gaan maken. Blauw is een erkende kleurslag bij de Rockkrielen in Nederland, maar waarschijnlijk bestaan ze niet meer. De eerste eieren van deze kruising lagen al in de broedmachine, en inmiddels heeft Piet laten weten dat de blauwe kuikens uit het ei gekomen zijn. Ze hebben een rozekam, maar bij de eerste generatie is dat altijd zo.

Links: De blauwe Wyandotte krielhaan die gebruikt is in de kruising.

De blauwe kleur moet zo regelmatig mogelijk zijn, bij voorkeur niet te licht en niet te donker, en vrij van 'roest' en zwarte kleurspatjes. De blauwe kleur is

donkerder in de hals en staartveren, bij de haan ook op de schouders en in het zadelbehang. In de Verenigde Staten, Australië en Engeland is dit de kleur 'Andalusisch blauw', ofwel gezoomd blauw. Zo was het vroeger ook in de Nederlandse standaard, maar tegenwoordig moet dat ongezoomd blauw zijn, zoals dat ook is in andere landen van het Europese continent. Dat is wel vreemd, omdat normaal gesproken de kleur wordt aangehouden zoals die is in het land van herkomst, maar navraag bij de standaardcommissie bevestigde dat het toch ongezoomd blauw moet zijn.

Meerzomig patrijs en -silverpatrijs

De naam van deze kleurslag duidt op de regelmatige en zo scherp mogelijke meerzomige zoomtekening, in mooi contrast met de grondkleur. De zoompjes lopen evenwijdig aan elkaar en aan de veerrand. Bij de hennen hebben alle veren van borst, rug, en de rest van het lichaam deze tekening op een geelbruine grondkleur. Fouten in deze tekening zijn: pepering in de grondkleur, zwakke zoomtekening, of onregelmatige of onderbroken zoming. Ook lichte veerschachten zijn niet gewenst. De silverpatrijs kleur heeft dezelfde tekening, maar dan op een staalgrijze grondkleur. Een meerzomig patrijs haan heeft vrijwel dezelfde tekening als een patrijs haan, met eventueel wat bruine tekening in de borst. Bij de meerzomig silverpatrijs haan zijn de gouden en bruine kleuren vervangen door silverwit.

Rechts: Deze silverpatrijs haan met weinig witte tekening in de borst, is geschikt als hanenfokhaan.



Piet fokt deze kleurslag volgens het hanen- en hennen foktoom systeem, wat de mooist getekende nakomelingen geeft. Een hennen-fokhaan heeft veel bruine (of witte, bij zilverpatrijs) kleurspatjes in zijn zwarte borst, en gepaard aan een standaardmatig getekende hen zal hij mooi scherp getekende hennen geven. Een hanenfokken hoeft niet zo scherp getekend te zijn, de zoming mag grof zijn, maar de bijpassende haan moet wel fraai van tekening zijn; deze combinatie zorgt voor standaardmatig getekende hanen bij de nakomelingen. Als deze fokmethode niet gebruikt wordt, zal de zoomtekening weldra verwateren.

Rechts: Een meerzomig zilverpatrijs krielhen.
Onder: Een meerzomig patrijs krielhen van 5 jaar oud, met fraaie zoming.



Boven: Zelfs de staartsteunveren zijn fraai gezoomd.

Er wordt wel eens gemopperd dat broeden met gescheiden foktomen iets uit het verleden is en dat men hoopt dat de standaard ooit zo aangepast wordt, dat men uit één toom standaardmatige dieren kan fokken. Anderen zeggen dat het echt zonde zou zijn om deze fraaie tekening op te offeren alleen om een simpelere fokmethode. Gelukkig zijn er nog fokkers zoals Piet, die de ruimte hebben - en zin - om beiden te fokken

Wit zwartcolumbia, buff zwartcolumbia en roodporselein zijn (nog) niet in zijn hokken aanwezig. Behalve witzwartcolumbia (één fokker in Nederland) worden deze kleurslagen waarschijnlijk niet in Nederland gefokt.

Er was ooit ook een kleurslag rood gestreept erkend, maar Plymouth Rock krielien in deze kleurslag hebben we nog nooit gezien in Nederland, en in de nieuwe standaard komt hij niet meer voor.



Links: Inmiddels is het lente geworden en is kippenhok in de achtertuin weer gevuld met kuikens. Op de voorgrond ziet u een stalen regenmeter. Deze is niet aangesloten op het elektronische weerstation, maar wordt met de hand bediend. Foto: Piet v.d. Mel.

Tentoonstellen

Door de overdekte uitloop en regelmatige dompelpartijen hoeft er eigenlijk niet veel gedaan te worden als de kippen naar de tentoonstelling gaan. Zelfs de witte Rockkrielen zijn schoon genoeg, dus het volstaat om de kammen in te vetten met 'Superglans' (van Klaus) en de pootjes met een beetje slaolie.

Piet is lid en penningmeester van de vereniging K.P.V. Kamerik, en ook van een drietal zusterverenigingen in de omgeving: Woerden, Zegveld en Nieuwerbrug. De K.P.V. heeft nog echt een dorps karakter; de jaarlijkse show wordt gehouden in het Cultureel Centrum en veel dorpsbewoners komen dan even kijken bij 'De Kippenknip', zoals de show van oudsher genoemd wordt. De vereniging heeft eigen kooien, die zo nodig uitgeleend worden aan de zusterverenigingen. Daar stuurt hij ook altijd een paar dieren in. Verder showt hij op de Provinciale Show in Boskoop, de Noordshow en de KleindierenExpo in Utrecht. Ook gaat hij naar de clubdagen van de speciaalclubs waar hij lid van is; voor zijn Rode Nieuw Zeelander konijnen is dat de FA-RO-DE Club, en voor de krielen naar de Plymouth Rock Club. Dat vindt hij echt een heel gezellige club, waar de leden nog wat voor elkaar over hebben en elkaar willen helpen met goede fokdieren. Met alle kleurslagen krielen haalt hij wel eens 96 punten, dus over het geheel is alles van zeer goede kwaliteit. Toch duurde het van 2000 tot november 2008, voordat er weer eens een U (97 punten) gehaald werd; dat was ditmaal met een gestreepte krielhen. En in 2007, op de jaarlijkse Fokkersdag van de FA-RO-DE Club in Tiel, werd hij met een van zijn Rode Nieuw-Zeelanders na 24 jaar eindelijk een keer de Mooiste van de Clubdag.



Boven: Eindelijk gelukt... de mooiste Rode Nieuw Zeelander op de Clubdag! Foto: Piet v.d. Mel.



Links: Winnende gestreepte krielhen, kreeg vorig jaar een U-97 op de show.

Rechts:
De eerste kuikens van 2009. Wie goed kijkt kan zes verschillende kleurslagen ontdekken! De witten zitten er nog niet bij.
Foto: Piet v.d. Mel.



Tot slot

Dit is een manier om serieus zoveel verschillende kleurslagen te fokken, maar de meeste kleurslagen van de Plymouth Rock kriel kunnen gewoon als foktoom gehouden worden, zeker de eenkleurige variëteiten. Wie één-op-één fokken niet leuk vindt, of aparte hanen en hennenfoktomen te omslachtig, kan ook overwegen om alleen een hennenfoktoom te nemen, en dan de hanen niet te showen. Bij de Plymouth Rock Club <http://www.plymouthrock.nl/> kunt u terecht voor meer informatie over deze krielkippen.

Piet, hartelijk bedankt voor de rondleiding en de tijd die je genomen hebt om alle kleurslagen zo mooi op de foto te krijgen.

Internationale websites:



The Plymouth Rock club of Great Britain
<http://theplymouthrockclub.co.uk/>



Plymouth Rock Club of America
<http://www.crohio.com/rockclub/>

The Canadian Plymouth Rock Club
http://members.tripod.com/~clubhomepages/Plymouth_Rock.html



**Plymouth Rock Club
of Australia Inc**

Plymouth Rock Club of Australia Inc
<http://www.freewebs.com/plymouthrock/index.htm>